

УДК 616.89-008.434:376]-053.4

Кошляк К.О.¹, Гавриленко О.В.²

¹ студ. гр. УФКСз – 311 НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МОЗОЧКОВОЇ СТИМУЛЯЦІЇ В КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ І РІВНЯ

Сучасна логопедія розглядає мовленнєвий розвиток дитини як комплексний процес, що пов'язаний не лише з формуванням мовленнєвих навичок, а і з розвитком усієї психофізіологічної сфери. Особливої уваги потребують діти із загальним недорозвитком мовлення, зокрема І рівня, які мають значні труднощі в усіх компонентах мовлення: розвиток фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторони мовлення та зв'язного мовлення. Особливості розвитку та корекції мовлення цієї категорії дітей досліджували такі науковці, як: С. Бойчук, К. Гнашко, О. Гуменюк, М. Кляп, А. Купрієнко, Т. Королюк, Ю. Рібцун, Л. Трофименко, М. Шеремет, О. Ярмола та ін. [2].

Одним із перспективних та інноваційних напрямів корекційно-розвиткової роботи з дітьми, які мають складні порушення мовлення, а саме ЗНМ І рівня, є використання засобів мозочкової стимуляції, що ґрунтується на нейропсихологічному підході до розвитку їх мовлення.

Як зазначають І. Самойлова та О. Тельна, діти із ЗНМ І рівня мають значні порушення всіх компонентів мовлення. Основною характеристикою цього порушення є повна або майже повна відсутність словесного мовлення. Їхній активний словник надзвичайно обмежений, а пасивний словник хоч і

ширший, але розуміння зверненого мовлення поза ситуацією вкрай ускладнене. Слова вживаються неточно, часто за зовнішньою схожістю предметів. Звукова сторона мовлення характеризується нестійким, фонетично невизначеним оформленням слів, відсутністю сформованої артикуляції та неспроможністю до звукового аналізу [1].

Дослідниця Ю. Рібцун зазначає, що під час корекційно-розвиткової роботи потрібно враховувати і стан психофізичного розвитку. Діти із ЗНМ І рівня мають недорозвинені психічні процеси: нестійку увагу, слабку пам'ять, труднощі у сприйманні, мисленні, моториці. Вони потребують використання яскравих, великих реальних предметів у грі для стимуляції мовлення та розвитку психофізичних функцій [1, с. 50-51].

Стимуляція мовленнєвої активності та формування мовлення у таких дітей є надзвичайно складним і тривалим процесом, що потребує використання ефективних, науково обґрунтованих методик. Мозочок відіграє важливу роль не лише в координації рухів, а й у регуляції когнітивної та мовленнєвої діяльності. У зв'язку з цим застосування вправ мозочкової стимуляції та стимуляційних методик у практиці корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями мовлення є дуже актуальною [3].

За визначенням Франка Беллтіс, мозочковою стимуляцією є метод нейропсихологічної або нейрофізіологічної корекції, спрямований на активізацію функцій мозочка для покращення когнітивних, моторних та поведінкових навичок. Згідно з науковими дослідженнями, мозочок бере участь не лише в координації рухів, але й у процесах уваги, пам'яті, мови та мовлення. Наукові дослідження (Т. Ткаченко, О. Чугаєнко та ін.) підтверджують, що правильна стимуляція мозочкових структур може активізувати мовленнєву діяльність, міжпівкульний взаємодії, покращити здатність до сприймання й відтворення звукової структури слова [3].

У практиці вчителя-логопеда засоби мозочкової стимуляції включають в себе такі вправи як: спеціальні моторно-ритмічні вправи; дихальні, артикуляційні та пальчикові ігри з чіткою ритмічною організацією; вправи на координацію рухів з опорою на аудіо-візуальну стимуляцію; вправи на баланс і орієнтацію в просторі; елементи сенсомоторної терапії та нейропсихологічної гімнастики. У процесі мозочкової стимуляції активізуються моторно-мовленнєві зв'язки, покращується тонус артикуляційної мускулатури, формується фонематичне сприймання, знижується психоемоційна напруга, що особливо важливо для дітей із ЗНМ І рівня. Такий підхід забезпечує цілісний вплив на розвиток мовлення, створює умови для появи та розвитку мовленнєвої функції, формування стійкого мовленнєвого контакту та поступового збагачення активного словника. [3].

Отже, використання засобів мозочкової стимуляції в логопедичній практиці значно підвищує ефективність корекційно-розвиткової роботи та сприяє загальному психофізіологічному розвитку дитини. Врахування індивідуальних особливостей та можливостей дошкільника з ООП, поступове ускладнення завдань, інтеграція руху та мовлення, забезпечують умови для успішного розвитку мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку із ЗНМ І рівня, та створюють базу для подальшого успішного їх мовленнєвого і когнітивного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс. Київ : Освіта України, 2011. 296 с.
2. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. Київ : ПП «Актуальна освіта», 2013. 108 с.
3. Frank A. Belgau Learning breakthrough program. Port Angeles : Balametrics, 2002. 74 p.